

בין הסוכה לחרב: הדואליות של אלוהים והאדם

פרשת וזאת הברכה כקריאת כיוון פילוסופית למלחמת 'חרבות ברזל'

מאת יהודה (אודי) הרשור | סוכות ושמחת תורה תשפ"ז

"וַיִּגְרֹשׁ מִפָּנֶיךָ
וַיֹּאמֶר הַשָּׁמַד"

אלוהות קנאית, מלחמתית, הקוראת
להתבדלות והשמדת האויב.

"אַף חִבֵּב עַמִּים,
כָּל-קִדְשֵׁיוֹ בִּידֶךָ"

אלוהות מכילה, אוניברסלית, המופיעה
ממקומות נוכריים כפארן ושעיר.

איך ייתכן שנאום הפרידה של משה רבינו מכיל
שתי תפיסות אלוהות כל כך מנוגדות?

אלוהים יוצא מאזור הנוחות

עשרים ושישה דורות קדמה דרך ארץ לתורה

וישכון ישראל בטח בדד: אלוהות של פלדה

התפנית:

מיד לאחר התיאור המכיל והסובלני, משה חותך
בחדות לתפיסה חריפה ובלתי מתפשרת
לקראת הכניסה לארץ.

אלוהי קדם:

אלוהות טרנסצנדנטית, עליונה ('מעונה אלוהי
קדם'), שאינה מאפשרת רכרוכיות או
'שיח פרגמטיסטי מצועצע' מול אויב.

הציווי הקיומי:

במפגש מול הקמים לכלותו, קיימת רק דרך אחת:
וַיִּגְרֶשֶׁךָ אוֹיֵב, וַיֹּאמֶר הַשֹּׁמֵד'.

התוצאה:

רק ההתכנסות תחת זהות מתבדלת, מבוצרת
ואמיצה ('גאוות החרב'), תבטיח ביטחון
ושגשוג ('על במותימו תדרוך').

שני קטבים הכרחיים של הקיום היהודי

אופיו של
אלוהים

יחס
לעמים

גישה
קיומית

הממד האוניברסלי

פנתיאיסטי, נוכח בטבע,
יוצא 'כחתן לקראת כלה'.

'חובב עמים', הכלה,
שותפות הומנית.

נטורליסטית, חיים טבעיים של
דיפלומטיה ויחסי גומלין.

הממד הפרטיקולרי

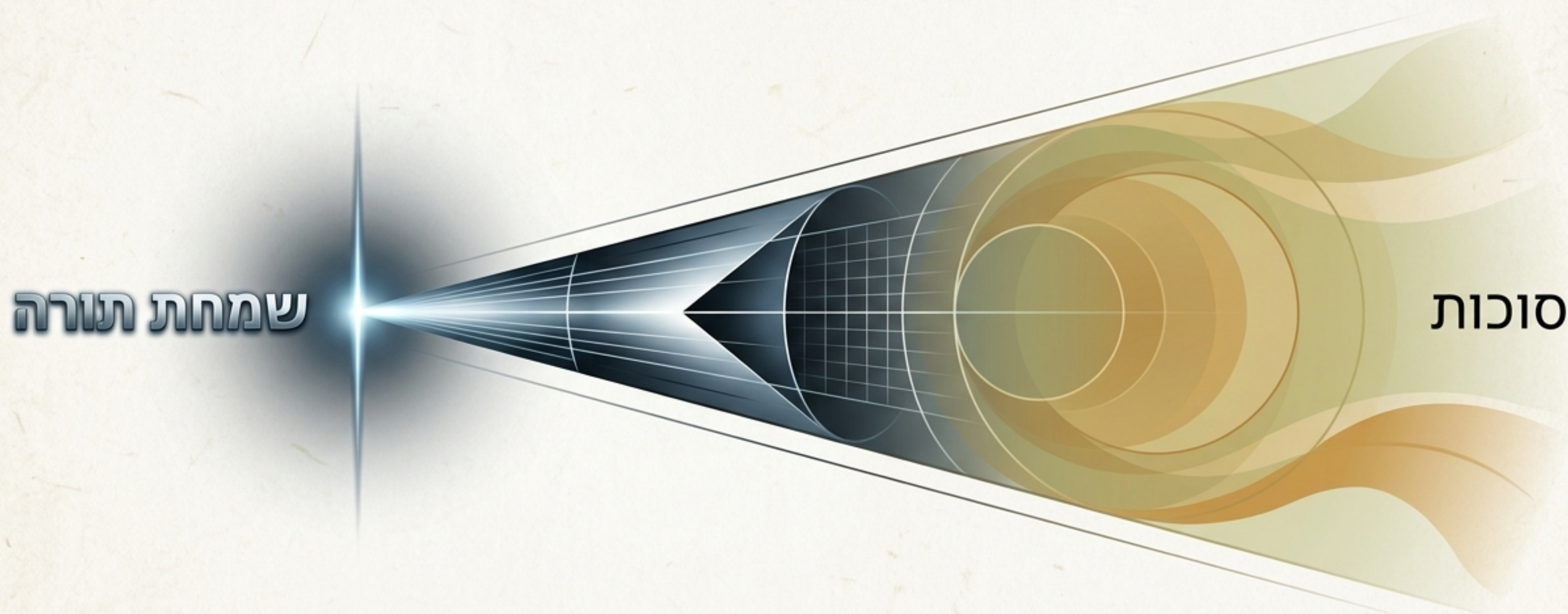
טרנסצנדנטי, 'אלוהי קדם',
עליון ובלתי מושג.

'ויישכון בטח בדד',
התבדלות מוחלטת, מלחמה.

ביטחונית-הישרדותית,
הישענות על 'אשר חרב גאוותך'.

לא סתירה, אלא דואליות. משה מורה לעם לאחוז
בשני הקצוות גם יחד כתנאי לכניסה לארץ.

מתורה ללוח השנה: התכנונות אל המרכז

הדואליות של פרשת 'וזאת הברכה' יצוקה אל תוך ה-DNA של סוף חגי תשרי. במהלך ימי החג, אנו
אנו עוברים פיזית ורוחנית מהמרחב הפתוח, החיצוני והעולמי (סוכות) – אל הקרבה המצומצמת
והאינטימית ביותר (שמחת תורה).

סוכות: אלוהי העולם והטבע

מרחב טבעי:

יציאה פיזית מהבית המלאכותי אל חומרים טבעיים, התמסרות ל'צילא דמהימנותא'.

ריטואל פנתיאיסטי:

נענוע ארבעת המינים לכל רוחות השמיים - הכרה בכך שהאלוהות יצוקה באופן אימננטי בתסיסה הטבעית של הבריאה.

שותפות עולמית:

הקרבת 70 פרים כנגד 70 אומות העולם. הזמנת הגויים לחגוג (חזון זכריה). יישום בפועל של האלוהות שזורחת מפארן ושעיר.

שמחת תורה: חשיפת הגרעין הפנימי

משל המלך והאוהב:

לאחר 7 ימי משתה לכל בני המדינה (אומות העולם), המלך מבקש מאוהבו: "נגלגל אני ואתה במה שתמצא". קורבן אחד מצומצם: פר אחד, איל אחד.

התכנסות פנימה:

שמיטת הדאגה העולמית (70 הפרים) והתרכזות מוחלטת באלוהי ישראל באופן הפרטי והאינטימי ביותר.

היחידה שבנפש:

(מושג חסידי) ביום זה מאירה הנקודה הפנימית ביותר בנשמה. אותו ממד שפועל אינסטינקטיבית בתשוקה לאל חי ובשמחת הווייתו, ללא צורך בהצדקות חיצוניות.

היחידה
שבנפש

המחיר של עודף אוניברסליות

שמחת תורה תשפ"ד (7 באוקטובר 2023):
ביום האינטימי והפנימי ביותר, קמו עלינו
עלינו לכלותינו הגרועים שבאומות.
השמחה הומרה בתאניה ואניה.

הכשל הקונספטואלי:
בחרנו להסתתר באשליה של שאננות
וסובלנות-יתר. האלוהות האוניברסלית (תחילת
הפרשה) תפסה מקום רחב מדי בחיינו.

עיוורון מרצון:
איבדנו את הקשב לסכנה. התמכרנו לתיאוריות
וקונספירציות שהבטיחו שקט מזויף ומשכר,
בזמן שהאויב התעצם על גבולותינו.

התרסקות הפנטזיה האוניברסלית

האנטישמיות העתיקה:

השנאה התהומית חזרה והרימה ראש.
הוכח מעל לכל ספק שהפנטזיה על 70
הפרים התרסקה אל קרקע המציאות,
והותירה את העם היהודי 'בדד'.

"הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע":

מדינות המערב ה'נאורות' בחרו
להפנות עורף, להאשים את
הקורבן בעלילות שווא, ולהציב
חושך לאור.

אלוהים לא זרח משעיר:

בשנה הנוראה הזו, התברר גודל
האשליה לגבי מקומנו
במשפחת העמים.

התעוררות היחידה שבנפש (תשפ"ד-תשפ"ז)

על במותנימו תדרוך:

יישום הלכה למעשה של הפיכת הקורבנות
לניצחון. כיליון אויבינו והעברתם מן הארץ
תוך דריכה על במותיהם.

גאוות החרב:

במשך שלוש שנות המלחמה (חרבות
ברזל), העם היהודי גילה בעצמו
יכולות אדירות של מסירות נפש,
אמונה ואומץ.

הדהוד הציווי העתיק:

דווקא מתוך השבר, חזרה והדהדה
התביעה העתיקה מסוף פרשת
וזאת הברכה: השִׁמְד! הבנו שאין
קיום ללא יישום "ויגרש מפניך אויב".

סינתזה קיומית: ברית גורל וברית ייעוד

הלקח:

ה'יחידה שבנפש' המוסרית יכולה לשרוד בעולם רק כשהיא עטופה ב'חרב גאוותך'. העוצמה היא תנאי למוסר.

איחוד הבריתות:

מתוך האפלה של ה-7 באוקטובר, 'ברית הגורל' ו'ברית הייעוד' התאחדו למערכה אחת על נשמת אפו של העם.

המסקנה:

אי אפשר למחוק את החזון האוניברסלי של דרך ארץ והכלה (תחילת הפרשה), אך הוא אינו מסוגל להתקיים ללא עמוד שדרה פרטיקולרי מפלדה.

לרקוד עם היחידה שבנפש

ביום שמחת תורה תשפ"ז, שלוש שנים אחרי התהום, אנו מעלים על נס את הזהות הפנימית שניצתה בנו מחדש. אנו מזדכים מחדש בברכתו האחרונה של משה רבינו:

”אֲשֶׁרֶךְ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ, עִם נוֹשֵׁעַ בַּיְהוּהָ, מִגֵּן עֲזָרְךָ, וְאֲשֶׁר-
וְאֲשֶׁר-חָרַב גְּאוֹתֶךָ; וַיִּכָּחֲשׁוּ אֵיבֶיךָ לָךְ, וְאַתָּה עַל-בָּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ”

חג שמחת תורה ושמיני עצרת שמח. (מבוסס על מאמרו של יהודה אודי הרשור).